

تنتها روزنامه مکتوب گردشگری جهان

گردشگران

میراث

معبد آناهیتای بیشاپور؛ شاهکار معماری آیینی و مهندسی ساسانی

محمدخلیل (رضا) محمودی

معبد آناهیتا در بیشاپور یکی از برجسته‌ترین نمونه‌های معماری ساسانی است که هم از نظر آیینی و هم از منظر مهندسی آب اهمیت دارد. آناهیتایزدبانوی آب، باروری، پاک‌ی و زیبایی و از محبوب‌ترین ایزدان آریایی‌است. این معبد در سده سوم میلادی، در زمان شاپور اول ساسانی، ساخته شد و چنان طراحی شده که آب رودخانه شاپور بتواند به درون آن راه یابد. بنا در گودی حدود شش متر پایین‌تر از سطح اصلی ساخته شده است تا آب از طریق تونلی حفرشده، به‌طور طبیعی و بدون نیاز به پمپاژ وارد فضای مقدس شود. آب پس از گردش در محیط معبد، از خروجی‌های تعبیه‌شده دوباره به رودخانه‌بازمی‌گشت. این ترتیب، آگاهی مهندسان ساسانی را از کنترل جریان و بهره‌گیری هدفمند از آب در کارکرد آیینی و عملیاتی‌بنا نشان می‌دهد.

این نماد پاک‌ی نبود و در آیین‌های دینی برای شست‌وشو و تطهیر به‌کار می‌رفت؛ این امر پیوند مستقیم پاک‌ی جسم و روح با آب را نشان می‌دهد. آب همچنین نماد باروری، زایش و ابدانثی بود.

معبد بنایی مکعبی‌شکل با اضلاع ۱۴ متری و بدون سقف‌است. این طرح امکان جریان نور و هوا و گردش آب را فراهم می‌کرد، از حبس رطوبت جلوگیری می‌کرد و فضای آیینی را به آسمان و آب پیوند می‌داد.

این ویژگی‌ها معبد را به فضایی نیمه‌باز با کارکرد آیینی– آبی تبدیل کرده و ترکیبی منظم‌تر از معماری هیدرولوژی را در میان سازه‌های ساسانی پدید آورده‌است. کانال‌ها و آبراهه‌های سنگی، آب را از رودخانه به معبد می‌رساندند، سطح آن را تنظیم می‌کردند و آب اضافی را به بیرون هدایت می‌نمودند. این نظام، دقت مهندسی ساسانیان را در مهار جریان آب نشان می‌دهد. درآمیختن مهندسی با نمادگرایی، آن را از یک سازوکار صرفاً فنی فراتر می‌برد؛ زیرا بارهای دینی را با معماری درهم می‌آمیزد، آب را به‌عنوان عنصری مقدس به قلب سازه می‌آورد و معبد را به حوض خانهای آیینی و عظیم بدل می‌سازد.

ساخت چنین بنای باشکوهی در کنار ایوان موازیاتیک و تالار تشریفات، با فناوری‌های پیشرفته مهندسی، گواهی بر حمایت بی‌دریغ حکومت از آیین‌ها و نیز توان فنی و اقتصادی دولت ساسانی است.

سامانه‌های آبی مجموعه میراث جهانی بیشاپور، شامل کانال‌ها، آب‌نماها و سازه‌های وابسته، نمونه‌هایی درخشان از مهندسی عصر ساسانی‌اند. پژوهش‌های نوین در حوزه هیدرولوژی تاریخی و معماری می‌تواند از آنها الگویی برای مدیریت منابع آب امروز بسازد و شهر تاریخی بیشاپور را همچون نمونه‌ای الهام‌بخش در پیوند تاریخ و توسعه پایدار معرفی کند.

مدیر داخلی مجموعه میراث جهانی بیشاپور

پخت کماچ سنتی در روستای زول قاینات

قاینات تأکید کرد: خوراک‌های سنتی از ظرفیت‌های ارزشمند میراث فرهنگی ناملموس به‌شمار می‌روند و معرفی آن‌ها در رویدادهای فرهنگی و گردشگری می‌تواند به تقویت هویت محلی، انتقال دانش

تجربه و مهارت نسل‌های پیشین به نسل‌های بعد منتقل شده‌اند.

وی ادامه داد: مستندسازی شیوه تهیه کماچ زول، از آماده‌سازی خمیر و استفاده از مواد اولیه و افزودنی‌های محلی تا روش پخت و مناسبت‌های

بومی‌ومعرفی ظرفیت‌های روستاها به گردشگران کمک کند. در حاشیه این رویداد، برنامه‌های متنوعی از جمله بازدید از بازارچه محصولات محلی، تجربه کودکان همراه با گله احشام، اجرای موسیقی محلی، برگزاری مسابقات طباب‌کشی و اهدای جوایز برگزار شد که در ایجاد فضایی شاد و معرفی جاذبه‌های فرهنگی و اجتماعی روستای زول نقش داشت.

تهیه آن، می‌تواند گامی مؤثر در شناسایی و صیانت از میراث خوراکی این روستا باشد. ثبت روایت‌های زنان و سالمندان روستا در این زمینه اهمیت ویژه‌ای دارد؛ چراکه جزئیات این دانش بومی، بخشی از حافظه فرهنگی جامعه محلی را تشکیل می‌دهد. رئیس اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی شهرستان

گردشگری خوراک

آیین محلی پخت کماچ زیرخلی (آش) همزمان با جشن مردمی گرامی‌داشت روز ملی روستا، با هدف معرفی فرهنگ خوراک بومی و سنت‌های محلی، در روستای زول شهرستان قاینات برگزار شد.

رئیس اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی شهرستان قاینات از برگزاری آیین پخت کماچ سنتی در روستای زول خبر داد و گفت: این برنامه به همت بنیاد توسعه فرهنگی و توانمندسازی سپهر قاین و با همکاری شورای اسلامی و دهیاری روستای زول، در قالب جشن مردمی روز ملی روستا برگزار شد.

حمید عباس‌زاده افزود: پخت کماچ به شیوه محلی و با استفاده از آتش، یکی از بخش‌های این رویداد بود که فرصتی برای معرفی جلوه‌ای از فرهنگ خوراک بومی روستای زول و آشنایی حاضران با شیوه‌های سنتی تهیه این خوراک محلی فراهم کرد.

او با اشاره به اهمیت حفظ و معرفی خوراک‌های بومی بیان کرد: کماچ در روستای زول، افزون بر جایگاه خود در فرهنگ غذایی قرار نیست برای تجربه یک سفر فاخر و لذت‌بخش به گردشگران عرضه می‌شود، بلکه به‌عنوان بخشی از سبک زندگی و دوره‌های فرهنگی و سنت‌هایی که در جریان زندگی روزمره و از طریق

ثبت درخت پسته کهنسال روستای پشته تایباد در فهرست میراث طبیعی ملی

سیدجواد موسوی با تایید خبر ثبت درخت پسته کهنسال روستای پشته تایباد در فهرست میراث طبیعی ملی افزود: این درخت کهنسال در روستای پشته پشته شهرستان تایباد قرار دارد.

همچنین محمود طفرایی مدیر دفتر ثبت آثار تاریخی و طبیعی اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی خراسان رضوی درباره سیمای ظاهری این درخت گفت: تنه این درخت کهنسال با قطر تنه حدود ۱۵۹ سانتی‌متر و ارتفاع آن ۹ متر است، همچنین طول سایه‌انداز ۱۲ متر و عرض سایه‌انداز نیز ۱۱ متر است.

او افزود: براساس برآوردهای انجام‌شده توسط کارشناسان، پیشینگی این درخت در حدود ۴۲۰ تا ۴۸۰ سال برآورد شده است.

مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی خراسان رضوی گفت: درخت ارس کهنسال روستای پشته شهرستان تایباد به شماره ۱۴۹۹ در فهرست میراث طبیعی ملی ایران ثبت و به استان ابلاغ شده است.

سیدجواد موسوی با تایید خبر ثبت درخت پسته کهنسال روستای پشته تایباد در فهرست میراث طبیعی ملی افزود: این درخت کهنسال در روستای پشته پشته شهرستان تایباد قرار دارد.

همچنین محمود طفرایی مدیر دفتر ثبت آثار تاریخی و طبیعی اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی خراسان رضوی درباره سیمای ظاهری این درخت گفت: تنه این درخت کهنسال با قطر تنه حدود ۱۵۹ سانتی‌متر و ارتفاع آن ۹ متر است، همچنین طول سایه‌انداز ۱۲ متر و عرض سایه‌انداز نیز ۱۱ متر است.

او افزود: براساس برآوردهای انجام‌شده توسط کارشناسان، پیشینگی این درخت در حدود ۴۲۰ تا ۴۸۰ سال برآورد شده است.

تبریز در پاییز

مرکز خرید لاله پارک؛ جایی برای خرید، خوشگذرانی و آرامش

مجمع تجاری– تفریحی لاله پارک تبریز با معماری مدرن و طراحی چشم‌نواز خود، یکی از بزرگ‌ترین مراکز خرید و دیدنی‌های تبریز در پاییز است. این مجموعه در سال ۱۳۹۱ افتتاح شد و با زیربنایی حدود ۴۳ هزار مترمربع، فضایی لوکس و پرنشاط را برای خرید و تفریح فراهم کرده‌است.

موزه قاجار؛ یادکاری تاریخی با آثار نفیس

موزه قاجار، یکی از زیباترین بناهای دوره قاجار و از مهم‌ترین جاذبه‌های تبریز در پاییز است. این موزه در عمارت باشکوه امیرنظام گروسی قرار دارد. عمارت دوطبقه و ۱۵۰۰ متری آن با ایوان ستون‌دار، حوضخانه خنک زیرزمینی، شیشه‌های رنگی ارس و تزئینات کچیری و آینه‌کاری، نمونه‌ای از معماری اصیل ایرانی به‌شمار می‌رود. در حیاط موزه، حوضی زیبا قرار دارد و همچنین در محوطه موزه، فروشگاه‌ی کوچک قرار دارد که می‌توانید از آن وسایل و یادگاری‌های سنتی تهیه کنید.

بازار بزرگ تبریز؛ مرکز خرید سنتی، اصیل، زنده

بازار بزرگ تبریز، با بیش از ۵۵۰۰ حجره، ۲۰ راسته، ۲۵ تیمچه و ۳۵ سرا، مدرسه، حمام و مسجد، در فهرست

پیشنهاد سفر

پاییز در تبریز فصلی از رنگ، آرامش و تاریخ است؛ شهری که در میان درختان زرد و نارنجی، جلوه‌ای از زیبایی‌های شمال‌غرب کشور را به نمایش می‌گذارد. در این فصل، هوای خنک و دلپذیر، گردش در کوچه‌پس‌کوچه‌های سنگفرش‌شده و بازدید از جاهای دیدنی، تبریز را به تجربه‌ای فراموش‌نشدنی تبدیل می‌کند.

جاهای دیدنی تبریز در پاییز حال‌وهوایی خاص دارد. اگر به‌دنبال سفری آرام، پر از رنگ و خاطره هستید، پاییز بهترین زمان برای کشف چهره شاعرانه تبریز است.

اثل گلی؛ ترکیب باغ، دریاچه و عمارت

اثل گلی، یکی از مشهورترین جاهای تفریحی تبریز در پاییز است که با دریاچه‌ای وسیع و عمارتی هشت‌ضلعی در میانه آن، جلوه‌ای چشم‌نواز از تلفیق تاریخ و طبیعت را به‌نمایش می‌گذارد. آب دریاچه از رودخانه‌های لیقوان تامین می‌شود و در زمستان سطح آن یخ می‌زند. اطراف دریاچه نیز با درختان تبریزی، بید مجنون و کل‌کاری‌های فصلی تزئین شده و فضایی برای قدم‌زدن و استراحت فراهم می‌کند.

یادکاری

التاز دادمهر / مرده، پیش از آنکه وارد محوطه شود، چند لحظه پشت در می‌ایستد. نگاهش از ورودی می‌گذرد و به بنایی می‌رسد که تا پیش از این، بارها نامش را شنیده اما هیچ‌وقت فرصت نکرده بود از نزدیک تماشایش کند. همراهانش کمی جلوتر رفته‌اند. یکی از آنها صدایش می‌زند. مرد سرس برمی‌گردد، لیخند کوتاهی می‌زند و قدم به داخل می‌گذارد. هنوز نمی‌داند قرار است از این چند ساعت چه چیزی در خاطرش بماند.

کاخ سلیمانیه چند روزی است که درهایش را به روی مردم باز کرده است؛ فرصتی که به مناسبت روز فرهنگی کرج فراهم شده تا شهروندان بتوانند از نزدیک با یکی از بناهای تاریخی شهرشان دیدار کنند. اما آنچه در این روزها در محوطه کاخ جریان دارد، فقط رفت‌وآمد بازدیدکنندگان برای تماشای یک بنای تاریخی نیست.

اینجا، در کنار دیوارهایی که گذشته را به یاد می‌آورند، زندگی با شکل دیگری ظاهر شده است؛ با صدای خانوادها، قدم‌های کودکانی که از بزرگ‌تراها جلو می‌زنند، غرفه‌های صنایع‌دستی، سوغات روستایی و سیاه‌چادری که از آن بوی نان محلی و چای ذغالی به مشام می‌رسد. ساعت ۱۰ صبح که رسید، مردم

کم‌کم راه کاخ سلیمانیه را در پیش گرفتند. خانوادها از راه می‌رسیدند و صدای گفت‌وگوها در محوطه می‌پیچید. طولی نکشید که سکوت همیشگی کاخ جای خود را به هیاهوی مردم داد؛ مردمی که آمده بودند چند ساعتی را در میان تاریخ، عطر نان محلی و شور یک جشنواره فرهنگی بگذرانند.

مردی که لحظاتی پیش پشت در مکت کرده بود، حالا در میان جمعیت پیش می‌رود. از کنار غرفه‌ای می‌گذرد که محصولات محلی در آن عرضه شده‌اند. کمی آن‌طرف‌تر، چند نفر اطراف سیاه‌چادری ایستاده‌اند. کسی نان محلی می‌خرد، دیگری دربارہ محصولات سؤال می‌کند و چند بازدیدکننده نیز با استکان‌های چای در دست، بی‌آنکه عجله‌ای برای رفتن داشته باشند، به تماشای محوطه ایستاده‌اند. مرد هم قدم‌هایش را آهسته‌تر می‌کند. انگار عجله‌ای رفتن ندارد.

شهرها همیشه در زندگی دارند؛ یکی که هر روز از پیش چشم مردم می‌گذرد و دیگری یک زندگی که در لابه‌های قدیمی‌ترش پنهان شده است. زندگی اول، همان چیزی است که شهروندان با آن سروکار دارند؛ خیابان‌ها، محل کار، خریدهای روزانه، ترافیک و قرارهایی که باید به آنها برسد. زندگی دوم، گاهی پشت یک در

قدیمی یا میان دیوارهای بنای تاریخی منتظر می‌ماند تا کسی فرصت کند به آن نزدیک شود.

کاخ سلیمانیه از همین جنس مکان‌هاست؛ بخشی از گذشته کرج. چنین بناهایی یادآور ارسن واقعیت‌اند که شهر، پیش از شکل امروزی‌اش، داستان دیگری داشته است؛ داستانی که شناختنش می‌تواند نگاه مردم را به محل زندگی‌شان تغییر دهد. باین‌حال، میان وجود یک بنای تاریخی و حضور آن در زندگی مردم فاصله‌ای وجود دارد. ممکن است هزاران نفر از کنار مکانی عبور کنند، نامش را بداندند و حتی تصویرش را دیده باشند، بی‌آنکه فرصتی برای تجربه مستقیم آن پیدا کنند. بازشدن درهای کاخ سلیمانیه به مناسبت روز فرهنگی کرج،

همین فاصله را برای چند روز کمتر کرده است.

عطر نان محلی در حیاط تاریخ

اولین چیزی که توجه مرد را در نزدیکی سیاه‌چادر جلب می‌کند، بوی نان است. بوی آشنا که پیش از هر توضیحی، او را چند قدم نزدیک‌تر می‌برد. آنجا خبری از پیچیدگی‌های زندگی شهری نیست. نان محلی، شیرینی‌های بومی و چای ذغالی، در کنار هم، فضایی ساخته که آدم را به مکت دعوت می‌کند.

مرد کنار غرفه می‌ایستد. به نان‌ها نگاه می‌کند و بعد چشمش به استکان‌هایی می‌افتد که چای در آنها بخار می‌کند. شاید به یاد صبحی در سال‌های دور بیفتد؛ خانهای که در آن بسوی نان تازه از آشپزخانه می‌آمد، یا

در روزهایی که هوا در بسیاری از مناطق ایران روبه سردی می‌رود، قسم می‌تواند انتخابی متفاوت باشد. این جزیره فقط مقصد خرید نیست؛ دره ستارگان، جنگل‌های حرا، سواحل و چشم‌اندازهای زمین‌شناختی آن، فرصت‌های متنوعی برای طبیعت‌گردی و بررسی کنید و در صورت نامساعدبودن شرایط، سفر را به زمان دیگری موکول کنید.

را به بازار گردی و بخشی را به آشنایی با غذاها و فرهنگ بومی اختصاص دهید. نکته مهم اینکه برای فایده‌سوراری و بازدید از برخی جاذبه‌های طبیعی، وضعیت آب‌وهوا و دریا تعیین‌کننده است؛ بنابراین برنامه سفر را انعطاف‌پذیر تنظیم کنید.

پاییز اسمال کدام مقصد را انتخاب کنیم؟

اگر عاشق جنگل و جاده‌های رنگارنگ هستید، اسالم به دلخال را بررسی کنید. اگر سکوت و آسمان شب برایتان جذاب‌تر است، کویر مصر می‌تواند انتخاب مناسبی باشد. برای سفرهای ساحلی و هوای معتدل‌تر، قشم را در نظر بگیرید.

قرار نیست برای تجربه یک سفر فاخر و لذت‌بخش به گردشگران عرضه می‌شود، بلکه به‌عنوان بخشی از سبک زندگی و دوره‌های فرهنگی و سنت‌هایی که در جریان زندگی روزمره و از طریق

به دلخال از آن جاده‌هایی است که خود مسیر، به‌اندازه مقصد اهمیت دارد. این منطقه برای عاشقان طبیعت، عکاسی و سفرهای جاده‌ای جذاب است؛ اما زیبایی آن نباید خطرهای رانندگی در هوای مه‌آلود را از یاد ببرد. پیش از حرکت، وضعیت جاده و پیش‌بینی هوا را بررسی کنید و در صورت نامساعدبودن شرایط، سفر را به زمان دیگری موکول کنید.

کویر مصر؛ یک شب دور از شلوغی دنیا

اگر فکر می‌کنید پاییز فقط فصل جنگل‌گردی است، کویر می‌تواند نظرتان را عوض کند. کویر مصر در استان اصفهان، با تپه‌های شنی، چشم‌اندازهای باز و آسمان پرستاره، یکی از گزینه‌های جذاب برای تجربه سفری متفاوت است. در اینجا خبری از هیاهوی همیشگی شهر نیست؛ غروب خورشید، سکوت کویر و تماشای آسمان شب می‌تواند بخش اصلی سفر باشد. اقامت در خانه‌های سنتی و تجربه غذاهای محلی نیز جذابیت این سفر را بیشتر می‌کند. البته شب‌های کویر در پاییز ممکن است بسیار سرد شود. برای پیمایش در مناطق دورافتاده، همراهی راهنمای محلی و رعایت نکات ایمنی ضروری است.

قسم؛ وقتی پاییز بهانه‌ای برای فرار به جنوب می‌شود

از جنگل‌هایی که در مه گم می‌شوند تا کویرهایی که شب‌هایشان پر از ستاره است؛ پاییز فرصتی است برای کشف چهره‌ای متفاوت از ایران. اگر از سفرهای تکراری خسته شده‌اید، این مقصد می‌تواند برای آخر هفته یا تعطیلات پاییزی اسمال غافلگیرتان کنند. پاییز که از راه می‌رسد، خلیه‌ها به فکر جمع کردن لباس‌های گرم و خانه‌نشینی می‌افتند؛ اما درست در همین

روزها، گوشه‌هایی از ایران دیدنی‌تر از همیشه می‌شوند. جنگل‌ها لباس زرد و نارنجی می‌پوشند، کویرها از گرمای طاق‌تقرسای تابستان فاصله می‌گیرند و جنوب کشور به مقصدی جذاب برای فرار از گرمای رویه افزایش تبدیل می‌شود. اما برای یک سفر متفاوت در پاییز ۱۴۰۵، لازم نیست حتماً سراغ مقصدهای گران‌قیمت بروید یا چند روز مرخصی بگیرید. گاهی یک جاده تماشایی، یک اقامتگاه روستایی یا حتی یک سفر کوتاه آخر هفته کافی است تا حال‌وهوایتان عوض شود. این ۳ تجربه را در فهرست سفرهای پاییزی خود قرار دهید.

اسالم به دلخال؛ جاده‌ای که پاییز در آن تماشایی می‌شود

تصور کنید از جاده‌ای عبور می‌کنید که دو طرف آن را درختان رنگارنگ پوشانده‌اند؛ مه آرام‌آرام روی کوه‌ها می‌نشیند و پیچ‌های جاده، منظره‌ای تازه پیش‌رویتان باز می‌کنند. مسیر اسالم